

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	1.Kf.700.323/2024/7.
A felperes:	felperes (felperes címe)
A felperes képviselője:	dr. Darányi József Tibor egyéni ügyvéd (felperesi képviselő címe.)
Az alperes:	Vármegyei1 Katasztrófavédelmi Igazgatóság (alperes címe.)
Az alperes képviselője:	dr. Polgár Miklós jogtanácsos
A per tárgya:	közzszolgálati jogviszonyból származó megbízási díjjal kapcsolatos közigazgatási jogvita elbírálása
A fellebbezést benyújtó fél:	alperes (9. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Pécsi Törvényszék 10.K.700.177/2024/5. számú ítélete

Í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 180.000 (száznolcvanezer) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes az alperes hivatásos állományú tagjaként a helységli Katasztrófavédelmi Kirendeltség helységli Hivatásos Tűzoltóparancsnokság állományában készenléti jellegű 24/48 órás váltásos munkarendben szerparancsnok beosztásban teljesített szolgálatot. A 2020. január 1. és 2022. április 30. napjai közötti időszakban – ellentételezés nélkül – rendszeresen ellátott a szerparancsnoki beosztásához nem tartozó szolgálatparancsnoki feladatokat. A felperes keresete alapján a Pécsi Törvényszék a 11.K.700.399/2021/19. számú ítéletével a felperes részére 2018. év február, március, május, június, július, szeptember, október, 2019. év január és augusztus, valamint 2020. év július hónapjaira a többletfeladatok ellátásáért megbízási díjat állapított meg.

[2] A felperes 2023. március 15. napján – 2020 júliusát is érintően – szolgálati panaszt terjesztett elő, amelyben a szolgálatparancsnoki beosztáshoz tartozó feladatok teljesítése után megbízási díj megállapítását kérte. A szolgálati panaszát a Főigazgatóság főigazgatója a határozatával – a kérelem megalapozatlansága miatt – elutasította.

A felperes keresete és az alperes védírata

[3] A felperes a módosított keresetében – a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 71. § (1) bekezdés c) pontja alapján – 2020. április, május, június, augusztus, szeptember, október, november, december, 2021. február, március, április, május, július, augusztus, szeptember, október, november, valamint 2022. március és április hónapokra vonatkozóan (19 hónap, összesen 32 alkalom), a szolgálatparancsnoki feladatok ellátása jogcímén 927.600 forint megbízási díj és annak 2021. február 15. napjától számított késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Azokra a hónapokra, amikor legfeljebb egy alkalommal látott el szolgálatparancsnok-helyettesítési többletfeladatokat (9 hónap), az illetményalap (38.650 forint) 100%-ának, amikor ennél több alkalommal (10 hónap), a 150%-ának megfelelő összegű megbízási díj megállapítását kérte.

[4] Hivatkozott a Győri Törvényszék 5.K.702.004/2020/20. számú ítéletére, amelyet az alperes fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla – mint másodfokú bíróság – az 1.Kf.700.156/2022/8. számú jogerős ítéletével helybenhagyott, majd az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria – mint felülvizsgálati bíróság – a Kfv.III.45.052/2023/7. számú ítéletével hatályában fenntartott. Ebben az elsőfokú bíróság 150%-os mértékű megbízási díjat állapított meg, noha a perrel érintett időszakban voltak olyan hónapok, amikor csak havi 1 vagy 2 alkalommal történt szolgálatparancsnok-helyettesítés (lásd: az ügy V. rendű felperese). Utalt továbbá a Pécsi Törvényszék 11.K.700.105/2023/4. számú és a Fővárosi Ítéltábla 3.Kf.700.157/2023/9. számú – hasonló tényállás mellett hozott – ítéleteire, az ott eldöntött jogkérdésekre (a két beosztás különbözősége, 30 napot meghaladó többletfeladat-ellátás értelmezése). Álláspontja szerint a szerparancsnok és a szolgálatparancsnok mint beosztás és feladatkör egymástól egyértelműen elhatárolható, megkülönböztethető, külön munkakör. A szolgálatparancsnok feladataiból kiolvasható a parancsnoki gondoskodás felelőssége, a riaszthatósági erő- és eszközbiztosítási felelőssége, a kárhelyszínen a tűzoltás vezetésének felelőssége (mentési sorrend), a más szolgálatokkal való együttműködési kötelezettség felelőssége, valamint a kiképzési (elméleti és gyakorlati) feladatok ellátásának felelőssége. H A saját korábbi ügyében hozott ítéleti megállapításokra is hivatkozott, és kérte az ügy irataihoz csatolni a Pécsi Törvényszék 11.K.700.399/2021/19. számú ítéletét.

[5] Az alperes védiratában a kereset elutasítását kérte, annak jogalapját és összecszerúségét is vitatta.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelem szerinti – késedelmi kamattal növelt – 927.600 forint megbízási díj megfizetésére kötelezte az alperest. Döntését a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontjára, (2) bekezdésére, (5)-(6) bekezdéseire és 101. § (1) bekezdés a) pontjára, a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól szóló 33/2015. (VI. 16.) BM rendelet (a továbbiakban: 33/2015. BM rendelet) 10. § (2) bekezdésére, továbbá a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről szóló 31/2015. (VI.16.) BM rendelet (a továbbiakban: 31/2015. BM rendelet) 35. § (6) bekezdésére alapította.

[7] Rögzítette, hogy a perben nem volt vitatott, miszerint a felperes a módosított keresetében megjelölt napokon ténylegesen ellátta a szolgálatparancsnoki teendőket. Megállapította, hogy a szerparancsnok, valamint a szolgálatparancsnok két külön beosztás, melyek egymástól elkülönülő munkaköröket jelentenek; az utóbbi ellátása szakmailag magasabb képzettséget és szakértelmet igényel, emellett nagyobb felelősséggel és fokozottabb igénybevétellel jár.

[8] Az irányadó bírói gyakorlat ismertetését követően kifejtette, hogy a felperes részéről kétséget kizáróan megállapítható a kereseti kérelemben hivatkozott szolgálatparancsnoki feladat ellátása, amelyet a saját beosztásába tartozó feladatokon túlmenően kellett végeznie. A szolgálatparancsnoki feladat ellátásához nagyobb felelősség társult, ezért nem volt vitatható, hogy a felperes az említett körben többletfeladatokat látott el, amely után a Hszt. hivatkozott rendelkezése alapján megbízási díjra jogosult.

[9] Megállapította, hogy a felperes esetében a helyettesítés és annak rendszeressége a perbeli időszak egésze, annak folyamata alapján ítélandó meg. E tekintetben nem annak van relevanciája, hogy egy-egy adott hónapban csupán egy alkalommal került sor helyettesítésre – ez utóbbi körülmény a megbízási díj mértékének meghatározásánál bír jelentőséggel –, hanem az ellátott feladatok időszakonkénti összességének vizsgálata szükséges. A rendszeresség fennálltát nem befolyásolja az, hogy 2020. július hónapjára a felperes számára kifizetésre került a megbízási díj, így arra nézve kereseti követelést nem érvényesített. A Hszt. 71. § (6) bekezdésében meghatározott 30 napos időtartammal kapcsolatban – a következetes bírói gyakorlatra is figyelemmel – rögzítette, hogy azt az eltérő feladatok ellátásához szükséges összes időtartam alapján kell vizsgálni, amely feltétel a felperes vonatkozásában teljesült. A felek között nem volt vitatott, hogy a felperesnek a perbeli időszakban a munkakörébe nem tartozó többletfeladatokat kellett ellátnia, amely feladatok rendszeresen jelentkeztek, ezért a felperes megbízási díjra való jogosultsága a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontja alapján fennáll. Mindezekre tekintettel megállapította, hogy a felperest a 2020-2022. évek érintett hónapjaira megilleti a megbízási díj.

[10] A megbízási díj mértékének meghatározása körében hivatkozott arra, hogy a szolgálatparancsnoki feladatok ellátása a szerparancsnoki feladatokhoz képest többlet

adminisztrációval és koordinációs tevékenységgel is jár, továbbá utalt arra, hogy e feladatellátáshoz nagyobb felelősség társul. Mindezek alapján a megbízási díj összegét oly módon határozta meg, hogy azon hónapok esetében, amikor a többletfeladat-ellátás csak egy napot érintett, az illetményalap 100%-át, míg azon hónapok esetében, amelyeknél e feladatellátás több napot is érintett, a 150%-át vette figyelembe.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[11] Az alperes a – tárgyaláson pontosított – fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Másodlagos kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatása mellett a kereset elutasítására irányult azon hónapok tekintetében, amelyeknél csak havi egy alkalommal történt feladatellátás. Harmadlagosan – amennyiben a követelés jogalapját tekintve a havi egy alkalommal történt feladatellátás esetén is megalapozott – az elsőfokú ítélet megváltoztatása mellett havi egy alkalom feladatellátás esetén 50%, két alkalom esetén 75%, e felett pedig 100% megbízási díj megállapítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 78. § (2) bekezdését, 99. § (1) bekezdését, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 163. § (1) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 346. § (5) bekezdését, a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontját és (6) bekezdését, valamint a 33/2015. BM rendelet 10. § (2) bekezdését jelölte meg.

[12] Elsődleges (jogalapi) érvelése szerint a felperes nem jogosult megbízási díjra, mert bár kereseti kérelmében jogcímként a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontját (többletfeladat) jelölte meg, követelése valójában teljes egészében a Hszt. 71. § (1) bekezdés b) pontja szerinti tevékenységre (ideiglenesen akadályozott személy helyettesítése) alapul. Álláspontja szerint a Hszt. 71. § (1) bekezdés b) és c) pontjai rendszertani és logikai értelmezéséből következően a többletfeladat fogalmát a munkáltató szempontjából kell értelmezni. A jogszabályhelyek rendszertani, történeti, valamint logikai értelmezése alapján a jogalkotó azért rendezte külön pontokba a megbízási díj egyes fajtáit (jogcímeit), mert különböző esetekre szándékozta azokat biztosítani, és a felsorolás taxatív jellegű. Az Alaptörvény 28. cikkére is figyelemmel (jogszabály céljával összhangban álló értelmezés) a Hszt. megbízási díjra vonatkozó rendelkezései három, egymástól elkülönülő, össze nem mosható esetkörre adnak jogosultságot. Ehhez képest az elsőfokú bíróság jogszabályértelmezése téves, hiszen a Hszt. 71. § (1) bekezdés b) és c) pontjai egyes elemeiből „rakja össze” a megbízási díjra való jogosultságot.

[13] Téves jogértelmezés eredménye, így jogszabálysértő az elsőfokú ítélet azon megállapítása is, hogy a szolgálati feladatában akadályozott személy helyettesítése olyan pluszfeladat, amely 30 nap folyamatos helyettesítés el nem érése esetén is megbízási díjra jogosít. Téves továbbá az elsőfokú bíróság jogértelmezése a helyettesítés rendszerességét illetően is, mert a havi 1-2 napos helyettesítés eseti jellegűnek tekintendő. Az elsőfokú bíróság megsértette a Kp. 78. § (2) bekezdését, mivel a bizonyítékokat egyenként és összességében nem megfelelően értékelte, a felperes korábbi perében megállapított tényállással nem megfelelően vetette össze, így az elsőfokú ítélet megváltoztatásának van helye. Ezt indokolja a Kp. 99. § (1) bekezdése, 109. § (2) bekezdése és a Pp. 346. § (5) bekezdése is, miután a jogszabálysértés mellett az ítélet jogkérdésben is eltér a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) közzétett Kfv.III.45.052/2023/7. számú ítéletében foglalt elvi tartalomtól. Ezen ítélet szerint a katasztrófavédelmi szerv állományába

tartozó szerparancsnok 150%-os megbízási díjra jogosult, amennyiben a munkaideje 30-35%-ában (havonta átlagosan 1,75-3,5 alkalommal) helyettesíti a szolgálatparancsnokot. A perbeli esetben azonban 2020. évet tekintve 1,33 alkalommal, 2021. évben pedig 1,5 alkalommal történt helyettesítés, amely az előbbihez képest eseti jellegű, így nem jogosít megbízási díjra.

[14] A Kúria hivatkozott ítéletének elvi tartalma kimondja, hogy nem az eseti jellegű, hanem csak a rendszeres többletmunka keletkeztet megbízási díjra jogosultságot, melyből kétséget kizáróan következik, hogy létezik eseti jellegű és rendszeres többletmunka. A készenléti szolgálatot ellátó tűzoltók 24/48 órás munkarendben dolgoznak havonta 8-10 napot, így fizikai képtelenség havonta egy napnál kevesebb alkalommal történő szolgálatparancsnok helyettesítés. Amennyiben a fizikailag legkevesebb alkalommal történő helyettesítés sem jelent eseti jelleget, akkor az elsőfokú bíróság támadott ítélete „szembe megy” a Kúria hivatkozott precedensképes ítéletének elvi tartalmával, mivel az elsőfokú ítélet szerint a havi 1 alkalommal történő szolgálatparancsnok helyettesítés is rendszeres többletmunkát jelent. Kiemelte, hogy az első- és másodfokon eljáró bíróságok számára a Kúria hivatkozott ítélete szabad mozgásteret ad annak mérlegelése tekintetében, hogy a havi 1 alkalommal történő szolgálatparancsnok helyettesítés eseti jellegű-e. A Kúria említett ítélete nem mondja ki, hogy 150%-os mértékű megbízási díj jár minden olyan hónapra (a helyettesített napok számától függetlenül), amelynél a felperes helyettesítette a szolgálatparancsnokot. Hivatkozott a Kúria Mfv.II.10.549/2015/5. számú ítéletére, amely tűzoltó esetében mondta ki vezérelyként, hogy havonta legalább 3 alkalommal történő többletfeladat-ellátás jelent rendszeresen visszatérő (megbízási díjra jogosító) és nem eseti jellegű többletmunkát.

[15] Amennyiben a Kúria Kfv.III.45.052/2023/7. számú ítéletében foglaltakkal szemben a felperes havi 1-2 alkalommal történő helyettesítése nem eseti jellegűnek, hanem rendszeresnek minősül, akkor is az elsőfokú bíróság által megállapítottához képest jóval alacsonyabb mértékben jár csak a felperes számára megbízási díj.

[16] A megbízási díj mértéke tekintetében állította, hogy a megítélt 150%-os, illetve 100 %-os megbízási díj mértéke eltúlzott. Álláspontja szerint jogszabálysértően mondta ki az elsőfokú bíróság, hogy a többletfeladat-ellátás rendszerességének megítélésénél nem az egyes hónapokból, hanem az adott teljes időszakból kell kiindulni. Rámutatott, hogy a felperes 2020-ban havonta átlagosan 1,33 alkalommal látta el a szolgálatparancsnok-helyettesítési feladatokat, ami elmarad a Kúria előírt 1,75 alkalomtól, így 2020. évre vonatkozóan a megbízási díj iránti kérelmet el kellett volna utasítani. 2021-ben a felperes 1,5 alkalmat jelentő helyettesítései pedig éppen csak elérték a rendszeresség alsó szintjét, ezért 2021. évre a törvényben meghatározott legalacsonyabb mértékű, 50%-os megbízási díjat kellett volna megállapítani.

[17] A felperes az ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az alperesi okfejtés hibás, ellentétes a bíróság által kidolgozott joggyakorlattal és jogértelmezéssel, a jogszabályok és a közjogi normák előírásaival, melyek egyértelműsítik, hogy a szerparancsnok és szolgálatparancsnok egymástól jól elhatárolható, külön beosztás. Ebből logikusan következik, hogy amennyiben a szerparancsnok beosztásban lévő hivatásos állományú parancs alapján ellátja a szolgálatparancsnoki beosztás feladatait, többletmunkát végez és ellentételezésre jogosult. Az alperes értelmezése ellentmondásos, hiszen a bírói gyakorlat kidolgozta a Hszt. 71. § (6) bekezdésében előírt 30 napos időtartam értelmezését és azt töretlenül alkalmazza. Utalt a hasonló tényállású egyedi ügyekben hozott felsőbírósági döntésekre. Az alperesi érvelésre reflektálva előadta, hogy az elsőfokú bíróság

jogszerűen vizsgálta a többletfeladat-teljesítést hónapokra lebontottan, de összességében is, amellyel nem tért el a bírói gyakorlattól.

A Fővárosi Ítéltábla döntése és annak jogi indokai

[18] A fellebbezés – az alábbiak szerint – nem alapos.

[19] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108. § (1) bekezdése alapján a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem keretei között bírálta felül. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást a rendelkezésre álló peradatok alapján helyesen rögzítette, az abból levont jogi következtetése és érdemi döntése is helytálló; azzal az ítéltábla egyetértett. A fellebbezésben foglaltakkal összefüggésben a következőket emeli ki.

[20] Az alperes fellebbezése a megbízási díj jogalapja körében sem az elsőfokú ítélet által megállapított tényállást, sem a felperes által megjelölt többletfeladatok ellátását nem támadta, kizárólag az azokhoz kapcsolódó jogi következtetéseket. Az e körbe tartozó kifogásolt ítéleti megállapítások az elsőfokú ítélet anyagi jogi álláspontjának felülbírálatához tartoznak és a felek eltérő jogértelmezéséből fakadnak, amely jogértelmezés elvi tételeit (tűzoltókra is vonatkozóan) – az általános joggyakorlat mellett – a Kúria és a Fővárosi Ítéltábla már kidolgozta (Kúria Kfv.III.45.052/2023/7.; Fővárosi Ítéltábla 1.Kf.700.156/2022/8., 4.Kf.700.045/2024/6., 3.Kf.700.157/2023/9., 2.Kf.700.158/2023/11.); a kialakított joggyakorlattól az ítéltábla a jelen ügyben sem kíván eltérni.

[21] A Hszt. 71. § (1) bekezdésének c) pontja szerint a hivatásos állomány arra alkalmas tagja átmenetileg megbízható a szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkör ellátásával, többletfeladatként. Erre figyelemmel az alperes jogszerűen megbízhatta (utasíthatta) a felperest olyan feladatok elvégzésére, amelyek a képzettségéhez, végzettségéhez, szakmai tapasztalatához kapcsolódtak. Az alperesnek az a joga azonban, hogy a felperest a beosztásához tartozó feladatok mellett más feladatok elvégzésére utasíthatja, nem sértheti a felperes kinevezése szerinti beosztását, továbbá az utasítás teljesítése esetén az érintett díjazásra (ellenszolgáltatásra) való jogosultságát. Ha a hivatásos állomány tagja a megbízást az eredeti szolgálati beosztásának ellátása mellett végzi, a többletszolgálatért díjazásra jogosult [Hszt. 71.§ (5) bekezdés].

[22] Az alperes alaptalanul érvelt a fellebbezésében a megítélt marasztalás jogalapjának helytelen megjelölésével, okfejtése a Hszt. 71. § (1) bekezdés b) pontja alkalmazhatóságával kapcsolatban hibás. A kereseti kérelemhez kötöttség elve alapján ugyanis a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontjának megjelölése a Hszt. 71. § (1) bekezdés b) pontjához képest nem irreleváns, hanem az elsőfokú bíróság vizsgálódási körét kógens jelleggel kijelölő keret, amelyet sem az első, sem a másodfokú bíróság jogszerűen nem

léphetett át. A fellebbezés elbírálása során a másodfokú bíróság feladata az elsőfokú ítélet – fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem keretei közötti – jogszerűségének vizsgálata [Kp. 99. § (1) bekezdése, 108. §-a], ezért az elsőfokú ítélet jogszerűségét azon jogszabályok mentén kell megítélnie, amelyekre az elsőfokú bíróság a döntését alapította; attól eltérő jogalap vizsgálatára nem volt lehetőség.

[23] Az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a Kúria a Kfv.III.45.052/2023/7. számú precedensképes ítéletében (BHGY K-KJ-2023-844) a jelen ügy jogalapra vonatkozó jogkérdését a szer- és szolgálatparancsnok beosztások (munkakörök) elkülönülése, a 30 napot meghaladó szolgálatparancsnok helyettesítés (rendszeresség, tartósság) tekintetében a releváns jogszabályi rendelkezések – ezek között a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontjának – értelmezésével már eldöntötte. Az elsőfokú bíróság a Kúria által kimunkált joggyakorlatra figyelemmel helytálló megállapítást tett a körben, hogy a szerparancsnok és a szolgálatparancsnok egymástól eltérő beosztások, amelyekhez különböző, egymástól jól elkülöníthető feladatellátások tartoznak. A két beosztás más képzettséget követel meg, a hozzájuk kapcsolódó felelősségi körök is eltérnek. Helyesen rögzítette, hogy a felperes szerparancsnoki beosztása mellett a szolgálatparancsnoki beosztáshoz tartozó feladatokat is ellátta. A szolgálatparancsnoki feladatok szakmailag magasabb kvalifikáltságot, szakértelmet, nagyobb felelősséget és fokozottabb igénybevételt, nagyobb anyagi megbecsültséget jelentettek, mint amellyel a szerparancsnoknak a beosztásából kifolyólag rendelkeznie kellett. A szolgálatparancsnok koordináló-adminisztratív jellegű feladatai pedig merőben különböztek a tűzoltással/kármentéssel kapcsolatos szerparancsnoki feladatoktól; a feladatellátás különbözősége szempontjából nem bírt jelentőséggel az, hogy a szer- és szolgálatparancsnok feladatai között lehettek átfedések, miként az sem, hogy a felperes munkaköri leírása implicite tartalmazta a szolgálatparancsnok helyettesítését.

[24] Az ezzel összefüggésben kialakított, következetes bírói gyakorlat szerint a munkáltató utasítási joga nem korlátlan, és a munkakör kiterjesztő értelmezését jelentő jogellenes gyakorlat az, amikor a munkáltató a munkakör részének tekinti egy másik munkakör akár átmeneti, akár tartós helyettesítését. A hivatásos szolgálati jogviszonyban – egyezően más alá-fölérendeltségen alapuló foglalkoztatási jogviszonnyal – a munkáltató csak olyan feladatot határozhat meg egy adott munkakörhöz rendeltén, amely a munkakör keretei közé tartozik (Kf.III.39.019/2021/5.). A munkaköri leírás nem tartalmazhat a kinevezésben meghatározott beosztáshoz nem tartozó, általánosan ellátandó feladatot, mint a beosztás részét. Ha a hivatásos állomány szolgálati viszonyban álló tagja hosszabb időszakon át, rendszeresen a beosztásához nem tartozó feladatkört lát el, az többlétszolgálatnak minősül, és annak ellentételezésére jogosult. (Kf.VII.40.292/2020/4.).

[25] A hivatásos állomány tagjának a szolgálatteljesítése során a munkaköri leírásban rögzített, és a munkáltató rendelkezése alapján a beosztásához tartozó, illetve a munkaköri leírásban konkrétan nem nevesített feladatokat is végre kell hajtania, azonban a beosztáshoz nem tartozó feladatkör ellátása többlétszolgálatnak minősül, amelynek elvégzéséért – amennyiben az az adott szolgálati beosztáshoz nem tartozó, rendszeresen elvégzett további tevékenység – ellenszolgáltatásra jogosult (Mfv.I.10.304/2017/15.). A munkáltató esetenként valóban utasíthatja a hivatásos állomány tagját a beosztásához nem tartozó feladatok ellátására is, ezzel azonban nem sértheti a beosztástól eltérő feladat tartós ellátása

következtében fennálló díjazásra való jogosultságát. A munkáltató utasítási joga ugyanis nem korlátlan, és csak olyan feladatokat határozhat meg egy adott munkakörhöz rendelten, amelyek annak keretei közé tartoznak. A munkakör kiterjesztő értelmezésére nincs lehetőség, jogellenesnek számít az a gyakorlat, amikor a munkáltató a munkakör részének tekinti egy másik munkakör – akár átmeneti, akár tartós – feladatainak ellátását (Mfv.II.10.516/2017/4., Kf.VIII.39.804/2021/4.).

[26] A Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontja szerinti többletfeladat-ellátás akkor állapítható meg, ha a hivatásos állomány tagja – annak okától függetlenül – a szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkört lát el. A felek által nem vitatott tényállás szerint a szerparancsnok beosztású felperest az alperes utasította – jogszerűen – bizonyos szolgálatok során szolgálatparancsnoki feladatok ellátására. Az a nem releváns körülmény, hogy a felek ezt a többletszolgálatot helyettesítésnek nevezik, a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontja alkalmazását nem zárja ki. A Kúria korábbi határozataiban (Kfv.VII.37.642/2020/5. , Kf.VII.39.525/2021/3.) leszögezte, hogy a Hszt. 71. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott kritériumok konjunktívak, amelyből következően a felperest megbízási díj illeti meg, amennyiben rendszeresen nem a kinevezése szerinti beosztásához tartozó feladatkört lát el többletfeladatként.

[27] Mindez közvetlenül következik a belügyminiszter irányítása alatt álló rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél a hivatásos szolgálati beosztásokról és a betöltésükhöz szükséges követelményekről szóló 30/2015. (VI. 16.) BM rendelet rendelkezéseiből, amelyek meghatározzák az alperesnél is betölthető munkaköröket, és amelyek között külön szerepel a szolgálatparancsnok, valamint a szerparancsnok szolgálati beosztás. A rendelet 5. számú mellékletének 2. pontja tartalmazza a tiszti besorolási osztályba tartozó szolgálati beosztásokat, melynek 37. alpontja rögzíti a szolgálatparancsnoki beosztást, míg 3. pontja sorolja fel a tiszthelyettesi besorolási osztályba tartozó szolgálati beosztásokat, amelynek a 18. alpontjában található a szerparancsnoki beosztás. A két beosztás a hasonló feladatok megléte esetén is lényegesen eltérő felelősséget eredményez, alapvetően más végzettséget is igényel, ezért nem mosható össze és nem azonosítható egymással, amit az elsőfokú bíróság is helyesen állapított meg. Az alperesnek az általa is hivatkozott jogszabályi rendelkezések alapján kötelezettsége volt megszervezni a szervezetén belüli helyettesítést, és a felperesnek is kötelessége volt ellátni a munkaköri leírása alapján a szolgálatparancsnok helyettesítésével összefüggő feladatokat azzal, hogy ha a más beosztáshoz tartozó feladatok ellátása – a hivatásos állományra vonatkozó jogi szabályozás alapján – olyan többlettevékenységet jelent, amelynek alapján megbízási díjra jogosult, annak ellentételezése alól a munkáltató nem mentesülhet. A perbeli esetben az alperes a felperes szerparancsnoki munkaköri leírásában határozta meg a szolgálatparancsnok helyettesítését, amely azonban fogalmilag a felperes szerparancsnoki beosztására jellemző feladatoktól való eltérést jelentett, ezért az eredeti beosztásához képest többletfeladatot és többletfelelősséget eredményezett.

[28] A fentiekre tekintettel alaptalanul utalt az alperes arra, hogy a felperes a szolgálatparancsnoki feladatok teljesítésével többletfeladatnak nem minősülő tevékenységet látott el munkaköri kötelezettsége részeként. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes által a perrel érintett időszakban a munkáltató egyoldalú utasítása alapján végzett – az alperes által sem vitatott – havi gyakoriságú szolgálatparancsnok helyettesítési

feladatok nem tartoztak a felperes kinevezése, a szerparancsnok beosztás ellátására szóló megbízása szerinti beosztáshoz.

[29] Az alperes által hivatkozott azon körülmények, hogy a felperes részéről ellátott feladatok eseti jellegűek voltak, és a helyettesítés mértéke nem haladta meg az egybefüggő 30 napot, a jogalap és nem a mérték tekintetében voltak értékelhetőek. A Hszt. 71. § (6) bekezdése a megbízási díjra jogosító gyakoriságot 30 napot meghaladó feladatellátásban jelöli ki. Ehelyütt mutat rá az ítéltábla, hogy a Hszt. 71. § (6) bekezdése értelmezését a bírói gyakorlat már elvégezte. A 30 napos időhatár a töretlen ítélkezési gyakorlat alapján az eltérő feladat ellátásának szükséges időtartama alapján vizsgálható, amely feltétel a felperes esetében megvalósult. Az eltérő feladatellátás időtartamának meghatározásához a jogszabály nem állapítja meg, hogy az egyes többletfeladat-ellátásoknak milyen időközönként kell követniük egymást, amiből az következik, hogy erre – miután a jogalkotó a rendszeres többletfeladat-ellátást kívánta díjazni – bármely időköz alkalmas lehet, ha az alatt a többletfeladatok viszonylag kis időtávolságokban tendenciaszerűen, azaz mintegy rendszert alkotva követik egymást. Ennek megfelelően a megbízási díj iránti igényt megalapozó időszak akár 30 napot meghaladó terjedelmű is lehet, ami azt jelenti, hogy az alperes által felvetettekkel ellentétben a rendszeresség tekintetében a megbízási díjra jogosító időszak nem feltétlenül havi keretű, hanem ez a konkrét esettől függően hosszabb időszak is lehet. Más kérdés, hogy a megbízási díj összecszerúságának meghatározásánál viszont valóban a havi adatokból kell kiindulni, amelynek az értékelésénél azonban nem hagyható figyelmen kívül, hogy a hosszabb többletfeladat-ellátási időszak nagyobb megterhelést jelent. A megbízási díj havi keretben történő meghatározása ugyanakkor lehetőséget teremt az érintett hónapok esetében az eltérő díjmérték megállapítására, vagy akár egyes hónapok esetében a díj megállapításának mellőzésére.

[30] Nem volt vitatott, hogy a felperes a szerparancsnoki feladatai elvégzése alól nem lett mentesítve, azokat havi szinten el kellett látnia; ebből az előfokú bíróság a feltárt tényállás alapján okszerűen vonta le azt a következtetést, hogy a felperes eredeti szolgálati beosztása ellátása mellett visszatérő, rendszeresen jelentkező, a beosztásába nem tartozó többletfeladatokat végzett. E többletfeladat-ellátás a perbeli esetben – figyelembe véve az előzőekben kifejtett szempontokat – 2020. április hónaptól 2022. április hónapig tartott. Ugyan ezen időszak alatt voltak többletfeladat nélküli hónapok is (2021. január, június, december és 2022. január-február), de a rövid időtartamuk miatt ezek sem szakították meg a jelzett időszakon keresztül fennálló, egymást követő többletfeladat-ellátások tendenciaszerűségét. Az ítéltábla arra is rámutat, hogy a perbeli esetben a kérdéses időszakba a 2020. július hónap is beleszámítandó, függetlenül attól, hogy ezen hónapra egy másik eljárás keretében (a Pécsi Törvényszék 11.K.700.399/2021/19. számú ítéletével) már megtörtént a díjazás kifizetése, ez ugyanis az érintett időszak egybefüggő jellegén nem változtat, azt nem szakítja meg, hiszen ezen időszakban is megvalósult a szóban forgó többletfeladat-ellátás. Mindebből kiindulva a többletfeladat-ellátás havi átlagának meghatározásánál a teljes időszak alatt végzett valamennyi többletfeladat-ellátást kell figyelembe venni, ez pedig – 20 hónap időtartamból és 36 alkalommal történő többletfeladat-ellátásból kiindulva – havi 1,8 alkalmat jelent. Ez havi több mint másfél nap többletfeladat-ellátásnak felel meg, ami a 24/48 órás váltási rendben ellátott havi 8-10 napos szolgálathoz képest – mind a feladatellátási időszak terjedelmét, mind a feladatellátás rendszerességét tekintve – megalapozza a felperes megbízási díjra való jogosultságát; eseti jellegűnek

semmiképp sem minősíthető. A megbízási díjra való jogosultságnak az alperes által tulajdonított szűkítő értelmezése (folyamatosan, megszakítás nélkül havi egy napot meghaladó feladatellátás) nem következik a jogszabály azon céljából, hogy rendszeres és tartós helyettesítés esetén a többletfeladatok ellátása nem maradhat ellentételezés nélkül.

[31] Az elsőfokú bíróság a Kúria Kfv.III.45.052/2023/7. számú ítélete elvi tartalmától – az alperes állításával ellentétben – nem tért el; a fellebbezésben ezzel kapcsolatosan állított jogszabálysértéseket nem valósította meg. A Kúria ítéletével a Győri Törvényszék által elsőfokon és a Fővárosi Ítéltábla által másodfokon hozott ítéleteket vizsgálta felül, több tűzoltó felperes keresetét egyesítve. Az egyesített perben hozott elsőfokú ítéletet a Fővárosi Ítéltábla helybenhagyta, a jogerős ítéletet a Kúria felülvizsgálati ítélete hatályában fenntartotta. Az alapul fekvő első- és másodfokú ítéletek az I-VI. rendű felperesek feladatait egyenként és összességében is vizsgálták, azok alapján valamennyi felperesre nézve a többletfeladat-ellátás rendszerességét és tartósságát (a jogalapot) megállapíthatónak találták, akkor is, ha voltak olyan hónapok, amikor csupán 1-2 napon végeztek szolgálatparancsnoki helyettesítési feladatot (lásd V. rendű felperes).

[32] Az irányadó ítélkezési gyakorlat szerint a munkáltató mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés, hogy az eredeti munkakör mellett ellátott többletfeladatokra tekintettel a megbízási díjat milyen mértékben határozza meg (Kf.VII.37.780/2020/5.). Az alperes nem állapított meg és nem fizetett megbízási díjat a felperesnek, ezért a megbízási díjat a bíróság mérlegelési jogkörében határozhatta meg. A másodfokú bíróság kizárólag abban a körben vizsgálódhatott, hogy az elsőfokú bíróság mérlegelése okszerű volt-e.

[33] A 31/2015. BM rendelet 35. § (6) bekezdése szerint a helyettesítési díj mértékét a többletfeladat nagysága, annak az eredeti munkaköri feladatokhoz viszonyított időigénye, gyakorisága, az arra előírt többlettudás, a megbízással járó többletterher, valamint a helyettesített szolgálati beosztás besorolása szerint a Hszt. 71. § (4) és (5) bekezdéseiben foglaltak figyelembevételével egyedi mérlegelés alapján kell meghatározni, tekintettel arra, hogy a többletterhet a jogalkotó az illetményalap 50-200 %-áig terjedő összeggel kompenzálja. A bíróságnak valamennyi szempontot összességében kell mérlegelnie, és a feladatokat egyedileg megvizsgálva döntenie arról, hogy a ténylegesen ellátott többletfeladat milyen mértékű megbízási díjat von maga után.

[34] Az ítélőtábla rámutat, hogy az elsőfokú bíróság kellő súllyal vette figyelembe az elvégzett munka mennyiségét, minőségét és milyenségét. A szerparancsnok és a szolgálatparancsnok beosztás közötti – három lépcsőfokos – hierarchiabeli távolság jelentős, a szerparancsnok beosztás érettségihez, azaz középfokú végzettséghez és tiszt helyettesi rendfokozathoz, a szolgálatparancsnok beosztás főiskolai – felsőfokú – végzettséghez és tiszt rendfokozathoz kötött, a két illetmény között bruttó 155.000 forint eltérés van a szolgálatparancsnok javára, továbbá az is megállapítható, hogy a szerparancsnoki munkavégzés inkább gyakorlatias jellegű, míg a szolgálatparancsnok beosztásnál megjelennek az adminisztratív, koordinációs feladatok. Mindezt egyenként és összességében értékelve az elsőfokú bíróság okszerű mérlegeléssel állapította meg a megbízási díj mértékét a

legalább havi 2 alkalommal ellátott többletfeladatok esetében – az e feladatok kapcsán jelentkező magasabb kvalifikáltság iránti igényre és felelősségi fokra, valamint a díjazásbeli különbségre, a plusz adminisztrációs és koordinációs tevékenységre, továbbá a fokozott igénybevételre figyelemmel (elsőfokú ítélet [38]-[39] és [54] bekezdés) – az illetményalap 150%-ában, a havi 1 alkalommal ellátott többletfeladatok esetében pedig a 100%-ában. Ennek során a mérlegelése indokairól megfelelően számot adott, és a mérlegelés törvényben biztosított 50-200%-ig terjedő kereteit nem lépte túl.

[35] Megalapozatlan az alperes arra való hivatkozása, hogy az elsőfokú bíróság ítélete eltért a Kúria Kfv.III.45.052/2023/7. számú ítéletétől abban, hogy amíg az ott meghatározottak szerint a megbízási díjra jogosító többletfeladat-ellátás havi átlaga 1,75-3,5 alkalom, addig e mutató a perbeli esetben 2020. évben 1,33, míg 2021. évben 1,5 alkalom volt. Ennek kapcsán az ítéltábla egyrészt arra mutat rá, hogy a Kúria az ítéletében valójában nem tett a fenti körbe tartozó megállapítást, hanem a [34] bekezdésben éppen azt mondta ki, hogy az előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján a megbízási díjak mértékének meghatározása körében nem tudott vizsgálgódni, tekintettel arra, hogy az alperes a bizonyítékok értékelésére vonatkozó jogsértést a felülvizsgálati kérelmében nem állított. Másrészt az ítéltábla arra mutat rá, hogy a mérlegelési tevékenységet minden esetben egyediesítve, az adott munkavállalóra nézve, valamennyi mérlegelési szempontot figyelembe véve, nem pusztán számszaki kimutatások egybevetésével kell elvégezni. Márpedig a perbeli esetben az nyert megállapítást, hogy a szerparancsnoki feladatellátás a szolgálatparancsnokéhoz képest jelentős többletigénybevételt, illetve -felelősséget jelentett, s hogy a felperes a 20 hónapot felölelő időszakban havonta átlagban 1,8 alkalommal volt köteles a többletfeladat-ellátásra (jelen ítélet [30] bekezdése), ami a 24/48 órás váltási rendben ellátott havi 8-10 napos szolgálatot figyelembe véve a havi akár csak 1 alkalommal megvalósuló ilyen feladatellátás esetén is indokolja a megbízási díj megállapítását. Itt jegyzi meg az ítéltábla, hogy az alperes tévesen állította, miszerint a havi 1 alkalommal megvalósuló többletfeladat-ellátás a fizikailag ellátható legcsekélyebb mértékű feladatellátás lenne, hiszen e kérdés megítélésénél figyelembe kell venni a hosszabb időszakon keresztül jelentkező ilyen igénybevétel átnyúló hatását (folyamatos fokozott leterheltség), és a konkrét feladatellátás fentiekben említett egyedi nehézségeit is. Mindezt figyelembe véve, és ismét hangsúlyozva a szerparancsnoki és szolgálatparancsnoki feladatok közötti számottevő különbséget megállapítható, hogy a perbeli esetben nem eltűzött a havi 1 alkalomra az illetményalap 100%-ában, több alkalomra pedig a 150%-ában meghatározott megbízási díj, így az elsőfokú bíróság e döntése kapcsán nem állapítható meg okszerűtlen mérlegelés.

[36] A fellebbezésben hivatkozott Mfv.II.10.549/2015/5. számú kúriai döntésben foglaltak ügyszabotosság hiányában nem irányadóak. A hivatkozott eseti döntésben a szerkezelő beosztású felperes helyettesítette a hivatásos állomány szerparancsnok beosztású tagját olyan időszakban, amikor még nem a Hszt., hanem a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (régii Hszt.) volt hatályban. A hivatkozott ítéletből nem derül ki, hogy annak felperese milyen munkarendben dolgozott, a Kúria havi hány ellátott szolgálathoz mérten tette a megállapítását a szolgálatellátás nem számottevő mértékét illetően. Ezzel szemben jelen perben a tényállás markáns elemét képezte az, hogy a felperes 24/48 órás, váltásos munkarendben dolgozott, és a havi 8-10 szolgálathoz képest értékelte többletfeladatként az általa elvégzett helyettesítést a bíróság. Ugyancsak nem tekinthető jelen ügyben irányadónak a Kúria BHGY-ban KJ-2022-

1354 számon közzétett Kf.III.45.121/2022/5. számú ítélete, mivel abban a felülbírálat során a megbízási díj mértéke körében elvégzett mérlegelési tevékenység – a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó jogszabálysértés [Kp. 78. § (2) bekezdés] megjelölése hiányában – nem volt vizsgálendő. A tényállásban eltérő, az alkalmazandó jog tekintetében sem azonos eseti döntés nem felel meg a korlátozott precedens-rendszerre nézve a Kúria által kimunkált ügyszabványosság doktrínája alapján az azonos ügy feltételeinek.

[37] A fent kifejtettekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 109. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

[38] A másodfokú bíróság a Kp. 99. § (3) bekezdése által felhívott 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pereszes alperest a felperes másodfokú eljárásban felmerült perköltségének megfizetésére, amelynek mértékét a Pp. 81. § (1)-(2), (5) bekezdéseire, 82. § (3) bekezdésére, valamint a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdésére, és a felperesi jogi képviselő e tárgyban a tárgyaláson tett pontosító nyilatkozatára figyelemmel állapította meg, amelynek során a felperes által felszámított költség összegét a pertárgy értékére, az ügy bonyolultságára, a felperes által benyújtott fellebbezési ellenkérelem elkészítésének munka- és időigényére, valamint a tárgyaláson történt elbírálásra tekintettel a felszámított összeggel arányban állónak ítélte.

[39] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdésében és 46. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű (74.208 forint) fellebbezési illeték az alperes Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontjában biztosított teljes személyes illetékmentessége folytán a Kp. 99. § (3) bekezdése által felhívott 35. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 102. § (1) és (6) bekezdései értelmében az állam terhén marad.

[40] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezést a Kp. 107. § (1) bekezdése alapján – tekintettel arra, hogy az alperes a fellebbezésében kérte a tárgyalás tartását – tárgyaláson bírálta el.

[41] Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Kp. 99. § (1) bekezdése zárja ki.

Záró rész

Budapest, 2025. március 18.

dr. Antal Regina s. k.	dr. Oláh Zsolt s. k.	dr. Koós Szabolcs s. k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró